

ПОЗАЦЕРКОВНІ РЕЛІГІЙНІ ОБ'ЄДНАННЯ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

У статті авторка на підставі філософсько-релігієзнавчого аналізу з'ясовує причини виникнення, особливості і тенденції розвитку позацерковних релігійних об'єднань в Україні.

Ключові слова: позацерковні релігійні об'єднання, Православна церква Божої Матері «Державна», Істинно Православна церква, Православна церква.

Постановка проблеми. Виникнення позацерковних православних об'єднань у 20-х рр. ХХ ст., зокрема Істинно Православної церкви й Істинно Православних християн, пов'язане, головним чином, із неприйняттям радянської влади і лояльною до неї Православною церквою в особі митрополита Сергія (Страгородського) значною частиною духовенства і вірян. Це був різновид протистояння радянському атеїстичному тоталітаризму. Обидві течії, з деякими, в основному світоглядними, трансформаціями діють і до нині. Разом із тим, процес відтворення нових позацерковних православних об'єднань не зупинився і не завершився лише трансформацією „старих” течій. Про це свідчить поява таких новітніх релігійних об'єднань, як Православна церква Божої Матері „Державна” й низки релігійних об'єднань, які позиціонують себе, як такі, що є правонаступниками ІПЦ, або ж знаходяться з нею у канонічному єднанні. Наявність феномену позацерковної релігійності робить її дослідження актуальним.

Мета роботи. Проаналізувати мережу, основні типи та норми функціонування позацерковних релігійних об'єднань.

Виконання поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- дослідження феномену поза церковних об'єднань;
- визначення основних типів та географії розповсюдження позацерковних об'єднань в Україні;
- з'ясування особливостей та тенденції розвитку позацерковної релігійності.

Ступінь дослідження теми. Позацерковною релігійністю у країні займалися такі соціологи релігії та релігієзнавці: В.Сленський, А.Колодний, А.Арістова, В.Бодак, П.Яроцький, А.Соколова, М.Паращевін та ін.

Виклад матеріалу. В Україні існує велике різноманіття позацерковних релігійних об'єднань, але не всі вони інститутовані та багаточисленні. Ми зупинимося на характеристиці тільки тих, які уже мають свою певну історію. До прикладу, Православної Церкви Божої Матері „Державна”. Кількість сучасних вітчизняних досліджень з проблеми позацерковного релігійного об'єднання Православної церкви Божої Матері „Державна” є надто незначною. Крім того, назване релігійне об'єднання у цих дослідженнях розглядається у контексті головної проблематики, а не як спеціальне дослідження [1]. Авторка у своїх наукових студіях теж зверталась до вивчення феномену позацерковного релігійного об'єднання Православної церкви Божої Матері „Державна” [8, с.247-268]. Майдан, який розпочався восени 2013 р. та триває і донині, змінив не лише громадян України. Низка подій: анексія Криму, агресія з боку Росії, зміна влади викликала до життя не лише небачений патріотизм, а й стала причиною поглиблення духовної кризи у суспільстві, соціальних негараздів, невпевненості у майбутньому. А відтак, деяка кількість населення в надії віднайти душевний спокій звертається до позацерковних релігійних об'єднань православного походження.

Для нас інтерес представляє Православна церква Божої Матері „Державна”, як така, що на основі православної традиції створила свою „істинну” віру. У сучасній Україні діє 10

громад даного об'єднання у Харківській, Миколаївській, Донецькій, Луганській областях; у м. Рівне, Мукачево, а також громада у м. Києві (дані на кінець 2014 р.) [9, с.241-244].

Православна церква Божої Матері „Державна” (Богородичний центр, Російська Маріанська Церква, Церква Божої Матері Преображенної) була заснована у 1985 р. Цілісну картину релігійних практик, віросповідних основ, особливостей і тенденцій розвитку ми спробуємо відтворити на підставі наших спостережень і бесід з прихожанами релігійної громади Свято-Софійського братства м. Рівного і Святого Аскольда Миколая Православної церкви Божої Матері „Державної”, яка діяла в м. Києві.

За свідченням віруючих, у 1984 р. архієпископу Іоанну (Береславському) перед іконою Одігітрії було видіння у м. Смоленську, яке він трактував як ”відвідини Богородиці”. З тієї пори він начебто щоденно чує голос Божої Матері. Вважається, що саме об'явлення Божої Матері подвигало Береславського на заснування релігійного об'єднання. Однак російський дослідник Д. Таєвський вважає, що Богородична церква виникла як сектантський рух всередині геннадіївської секачевської (по імені єпископа Геннадія Секачева) гілки Істинно Православної церкви [2, с.147]. Ми погоджуємось із цією версією, оскільки під час неодноразових бесід із прихожанами Істинно Православної церкви знаходили підтвердження такому припущенню. Крім того, Богородична церква офіційно оголосила себе правонаступницею ППЦ. Але ж сама ППЦ ніколи не погоджувалась з тим фактором, що Богородична церква з самого початку свого виникнення оголосила себе правонаступницею Істинно Православної церкви. Більш того, керівники Богородичної церкви архієпископ Іоанн (Береславський) й єпископ Федір Большаков були піддані анафемі геннадіївською гілкою ППЦ.

Священний Синод Російської Православної церкви виступив із спеціальним посланням, в якому засудив „еретичні й антихристиянські” ідеї Богородичної церкви. Взагалі ставлення Богородичної церкви до Російської Православної церкви і навпаки – різко негативне. У своїх об'явленнях і проповідях Іоанн (Береславський) Російську Православну церкву інакше як церквою „Червоного дракона” або ж „церквою Сатани” не називає. Втім, під час бесід із прихожанами релігійної громади Свято-Софійського братства м. Рівного ми з'ясували, що практично таке ж ставлення до Української Православної церкви Київського патріархату.

Послідовники Іоанна (Береславського) вірять, що він ”святий старець”, через якого Богородиця відкриває своє вчення, а богослужіння, які здійснює архієпископ, відбуваються у присутності Божої Матері. Всі об'явлення зібрані в книгах під спільною назвою „Слово Матері Божої і Свідчення Духа Святого”. В цілому ж всі праці Іоанна (Береславського) відомі під загальною назвою ”Біле Євангеліє”.

Вчення Іоанна ґрунтується на тому, що, на його думку, через деякий час після того, як Господь дав людству два Заповіти – Старий і Новий, у світі фізичному і духовному відбулись помітні зміни, і перед приходом Тисячолітнього царства з'явилась необхідність дати людям третій заповіт, який походить від Діви Марії й доведений до людей через „матріарха” і „пророка Іоанна (Береславського)”. З 1984 р. (дата першого видіння „пророка”) Бог проявляє себе лише через Богородицю. Марії дана особлива благодать – містична. До цього існувало лише одне джерело благодаті – евхаристичне. Без містичної благодаті, яка походить від Богородиці, благодать евхаристична, яка походить від Христа, не дійсна. З цього часу спокутна місія Христа доповнюється і поступово змінюється спокутною місією Богородиці, серце якої страждає при вигляді світу, що прийшов у моральний занепад. Саме Богородиці й доручено вершити суд над цим світом. Богородиця причисляється до Трійці як четверта іпостась і наділяється божественними якостями. Прихожани Богородичної церкви вірять, що їхня церква втілює істину православ'я і католицизму [1, с.536].

Але фундаментальні положення віросповідних основ Богородичної церкви мають істотні розбіжності з віровченням обох християнських традицій. У віровченні присутня ідея про два других пришестя Христа. Надзвичайно потужними є есхатологічні мотиви. Вважається, що Страшного суду можна уникнути за умови, якщо у світі 201 мільйон праведників складуть присягу на вірність Богородиці. Культурна практика частково наближається до

православної, а частково від неї відрізняється. Зокрема символіка храму, одяг священика відображає вшанування саме Діви Марії. Велика увага приділяється „пластичній молитві” й медитації; обов’язково тричі на день твориться розарій – вінок молитов з роздумами про важливі події земного життя Господа і Богородиці.

Іншою принциповою молитвою є лестивця, яка читається по чотках. Як правило, общини Богородичної церкви складаються із груп вірян до 10 осіб. На чолі общини стоїть священик. Іншим видом організації є престол. Цим поняттям користуються віряни всередині самої церкви, воно має містичне значення. Престол може складатися із двох або трьох осіб і традиційно не реєструється у державних органах, на відміну від общин, частина яких зареєстрована. На чолі престолу також стоїть священик [8].

Під час розмови із прихожанами громади Святого Аскольда-Миколая (м. Київ) вони пояснювали автору, що Богородична церква прагне відроджувати традицію живої віри і діяльність подвижництва, що йде від афонських ісихастів, киево-печерських старців, Серафима Саровського. Членами громади визнаються всі сім християнських таїнств, а в основу богослужіння покладено літургію Іоанна Златоуста.

До речі, у богослужбовій практиці Богородична церква, при збереженні традиційної атрибутики, символіки, таїнств вносить деякі особливості. Значно перетерпів зміни чин богослужіння – літургія, насамперед, внесення в неї інструментальної музики, елементів хореографії, мануального вираження релігійної емоційності, введення скульптурних зображень, зокрема, Богородиці, імпровізаційне проголошення текстів, внесення в них реалій із сучасного життя тощо.

До середини 1993 р. в об’явленнях Іоанна (Береславського) переважали пророцтва про близький кінець світу, прихід епохи „церковного запустіння і всесвітніх катаклізмів”. Сучасному світу прогнозувались всілякі напасті, якщо народ не покається і не визнає його вчення. Стверджувалось, що спасе свої душі лише невелика кількість праведників, які повинні подолати всі мирські спокуси, у тому числі зректися сім’ї, рідних, відмовитися від власності, яку потрібно передати Богородичній церкві.

Настільки радикальна проповідь, у поєднанні з авторитарним керівництвом призвела до кризи релігійного об’єднання. Після ІV Богородичного собору у відповідь на заперечення сім’ї, які були присутніми в об’явленнях Іоанна (Береславського), від Богородичної церкви відійшло багато її прихильників, навіть такі ревностні, як єпископ Федір (Коробейников), ієромонах Тихон і багато інших.

Анафема геннадіївською гілкою Істинно Православної церкви (ІПЦ), Керівників Богородичної церкви, не погодження з тим фактом, що Богородична церква з самого початку свого виникнення оголосила себе правонаступницею ІПЦ, осуд Священним синодом Російської Православної Церкви „єретичних антихристиянських” ідей Богородичної церкви створили негативний імідж для останньої у православному середовищі, але не змінили її поглядів. На думку Береславського Російська Православна церква є скороминучою структурою, яка „згине і відійде”. Власне таким самим є і його ставлення до Української Православної церкви Київського патріархату. Іоанн (Береславський) взагалі вважає, що Україна є невідривною від Росії. Тобто, попри всю нелюбов до Російської Православної церкви, він стає на позиції „Руського міра” з його духовними скрепами. Тобто у сьогоденній Богородичній церкві підмурком ідеології виступає крайній фундаменталізм [8].

Але повернемося до подій 90-х рр. минулого століття. Саме через них архієпископ Іоанн (Береславський) змінює зміст своїх об’явлень і проповідей. Він проголошує, що відповідно до вчення Богородичної церкви, людство вступає в завершальний етап християнської історії. Настають „останні часи” і „Преображення” світу. Щоправда, есхатологія Богородичної церкви обіцяє не кінець, а трансформацію світу. Якщо відбудеться покаєння і всі повернуться в істинну (маріанську) віру, то Богородиця замінить Страшний суд на „тихий сон преображення”. Це відбудеться протягом майбутнього тисячолітнього царства світу влаштованого правильним духовним чином, при якому „державне християнство”

зміниться християнською державою. Як вважають самі віруючі, нинішні громади Богородичної церкви та її монастирі є прообразом саме такої „християнської держави”, на чолі у майбутньому замість „царя-помазаника” стане „Марія помазаниця”.

Події кінця 2013 р. – Майдан, 2014 р. – анексія Криму, терористичні дії Росії в Луганській і Донецькій областях заставила знову Іоанна (Береславського) змінювати зміст своїх об’явлень. Знову посилюються есхатологічні мотиви, в яких стверджується, що населення Землі живе в апокаліптичні часи. Він вважає, що Україна і Росія не є братніми народами, а є єдиним народом. А на Майдані і в ході Антитерористичної операції на Сході України знищують православних християн [6].

Така риторика є цілком зрозумілою, адже об’явлення Іоанна (Береславського) живляться крайнім радикальним фундаменталізмом Російської Православної церкви.

Якщо врахувати той факт, що Богородична церква володіє потужною поліграфічною базою, видавництвами „Богородичний центр”, „Нова Свята Русь”, де видається література віросповідного і полемічного характеру, то можна зробити висновок про її значний вплив на вірян і неофітів. Церква сьогодні має такі періодичні видання: „Лицар віри”, „Оазис світу”, „Вісник Богоцивілізації”, „Марія з вами”. Також у розпорядженні церкви є інтернетресурс. Навіть невелика громада Богородичної церкви видає власну газету, а іноді й не одну, має власний сайт в інтернеті. В якості прикладу ми можемо навести Свято-Софійське братство м. Рівного, яке видає газету „Православне діло” і має власний сайт.

До чого це все ми ведемо? Справа в тому, що та конфронтація, яка є у сьогоднішньому українському православ’ї, за визначених умов, може перетворитися в боротьбу всіх проти всіх. Руйнування звичного способу життя переважної більшості населення України, незрозумілі дії уряду, війна призводять до втрати авторитету світських ідеологій і політичних партій. Криза православ’я, невизначена позиція Української Православної церкви Московського патріархату щодо подій в Криму, в Луганській та Донецькій областях призводить до того, що укоріненість у православ’ї значної кількості людей є мінімальною. В цих умовах позацерковні релігійні об’єднання, зокрема Православна церква Божої Матері „Державна”, пропонують проекти радикальної перебудови світу в недалекому майбутньому. Вони обіцяють не лише повернути людину до істинної віри, а саме суспільство перетворити в гуманне і справедливе. Потрібно враховувати те, що головними напрямками діяльності церкви є благодійництво, робота з молоддю, відвідування дитячих будинків, в’язниць, лікарень, а також проведення благодійних виставок про чудотворні ікони та з’явлення Божої Матері. Як бачимо, у Церкві є досить широке поле діяльності і можливості до залучення нових adeptів.

Інтерес викликає у структурі позацерковних релігійних об’єднань і діяльність Істинно Православної церкви. Збережені з радянського періоду громади Істинно Православної церкви перебувають у стані трансформації й пристосування до нових умов. У зв’язку з цим постають певні проблеми інституційного, канонічного, та юрисдикційного значення. Так, „істинною” вважає себе Руська Істинно Православна церква, яка історично і канонічно належить Катакомбній церкві в СРСР, яку з 1982 р. очолював архієпископ Лазар (Журбенко). Її громади діють у м. Чернігові, Вінниці, Донецьку і Донецькій області, а також у Дніпропетровську, у м. Сумах і Сумській області, у Вінниці, а також у Києві.

На підставі наших спостережень, ми дійшли до висновку, що основною причиною неможливості об’єднання з ортодоксальною Православною церквою є „сергіянська” і „єкуменічна” ересі останньої. Під сергіянською ересю прихожани ІПЦ мають на увазі той факт, що їхня церква виникла й організаційно оформилася наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. в результаті відмови більшості єпископату і духівництва Православної церкви від співробітництва з комуністичною владою СРСР, на що пішло керівництво РПЦ на чолі з митрополитом Сергієм. Представники сучасної Істинно Православної церкви заявляють, що хоча митрополит Сергій і зберіг організаційну структуру церкви, але не зберіг чистоту і праведність православної віри, а тому не лише про об’єднання, а й про будь-які контакти із „сергіянською”, тобто Російською Православною церквою мови бути не може.

На нашу думку, така позиція ПЦ є принциповою, але може й бути неостаточною. Прикладом трансформації поглядів на питання об'єднання з Російською Православною церквою є події травня 2007 р., коли у Москві патріарх Московський і вся Русь Олексій II і першоієрарх Російської Православної церкви за кордоном Лавр підписали Акт про канонічне спілкування.

Разом із тим немає єдності в середовищі релігійних об'єднань, які відносять себе до істинно православних. Наприклад, у Києві діє Свято-Іоаннівська церква і монастир, який належить Російській Істинно Православній церкві за кордоном. Ми ще з 2000 р. спілкуємося з предстоятелем цієї церкви, тепер вже владикою Олексієм (Пергаменцевим). Владика Олексій вважає, що церква (мається на увазі Російська Православна церква), яка не здійснила обряду покаяння перед своїми духовними ієрархами, духовенством і парафіянами за трагічні помилки минулих десятиліть, є безблагодатною, що унеможливорює будь-яке спілкування з нею. Крім того, він висловив думку, яку ми цілком підтримуємо, що підписання Акта про канонічне спілкування між двома церквами є подією політичної ваги, що була покликана продемонструвати світу зацікавленість російського президента в об'єднанні православних церков і одночасно дати йому (В.Путіну) виступити у ролі об'єднувача церков [9, с.243].

Цікавим є й той факт, що по завершенню літургії прихожани цієї церкви виконують гімн Російської імперії „Боже, царя храни”. Ми поцікавились у владика Олексія, чи продовжується виконання гімну після трагічних подій в Криму і на Сході України. Пояснення було дещо шокуючим. Гімн виконують і будуть виконувати і надалі, оскільки імператор Микола II – помазаник Божий, а Володимир Путін – предтеча Антихриста, який жодного відношення до церкви немає. Підтвердив владика Олексій і думку Іоанна (Береславського) про те, що росіяни й українці є єдиним народом. А з приводу подій на Сході України пояснив, що на його думку, саме там, знищують православних християн. Правда, не пояснив, хто це робить. Такі явні сепаратистські налаштування владика Олексій пояснив тим, що населення Землі переживає апокаліптичні часи і це все дії предтечі Антихриста (мабуть В. Путіна), а невдовзі прийде й сам Антихрист. Таким чином у церкві дуже потужні містичні, апокаліптичні налаштування, які межують із сепаратистськими. До речі, на запитання авторки про допомогу Українській армії і добровольчим загонам з боку церкви, отримали вичерпну відповідь: ніхто не звертався. Про високу місію соціального служіння церкви мова не йшла.

З приводу ж сану владика Олексія (Пергаменцева), то із розмови стало зрозумілим, що він оформлює так звану Малоросійську єпархію Зарубіжної Російської Істинно Православної церкви.

У м. Рівному під назвою Свято-Софіївське братство (повна назва Рівненське молодіжне православне братство святих Віри, Надії, Любові та їх матері Софії діє Істинно Православна церква, яка називає себе Катакомбною (утворена у 2009 р.) Братство має щоквартальну газету „Православне діло”, котра виходить щоквартально (видавець і засновник В.Торбіч). Члени братства переконують громадян, що вони як Істинно Православна церква знаходяться у канонічному єднанні із Зарубіжною Російською Істинно православною церквою [4, с.627-631].

А от староста релігійної громади Руської Істинно Православної церкви м. Чернігова Віталій Шумило категорично заперечує приналежність вищеназаних церков до істинно православних. Взагалі він стверджує, що обидві церкви, і Рівненська і Київська, (і таких в Україні близько 20, є сектою в середині Руської Істинно Православної церкви). На підставі наших досліджень, ми можемо говорити про те, що заяви про канонічне єднання із Зарубіжним Собором Істинно Православної церкви досить складно довести. Їх є декілька, і один з них належить Православній церкві Матері Божої „Державна”, яка офіційно оголосила себе правонаступницею генадієвської гілки Істинно Православної церкви. Насправді, ні Рівненська, ні Київська церква не належить до Руської Істинно Православної церкви (йосиплянська гілка). Ми схильні вважати, що обидві церкви знаходяться у

канонічному єднанні саме з Православною церквою Божої матері „Державна”. До речі, Свято-Софіївське братство зареєстроване на сайті Богородичної церкви, як його структура. Домінантою істинно-православних (сектантів) є абсолютна нетерпимість до ортодоксального православ'я, а у випадку Свято-Софіївського братства до Рівненської єпархії Української Православної церкви Київського патріархату. Вірніше не до єпархії, а до духовенства, що наводить на роздуми про якісь особисті образи керівництва братства.

Ще раз наголошуємо на тому, що Православна церква Божої Матері „Державна” є суто російським явищем, яке в Україну було привнесене. Братства такого ж типу, зокрема, „Нова свята Русь” діяли в Криму. Саме це братство одразу після приходу „зелених чоловічків” стало їх штаб-квартирою. Складні процеси відбуваються і у м.Мукачево, де братство Богородичного центру тісно співпрацює із штаб-квартирою підкарпатських русинів, відомих своїми сепаратистськими прагненнями. Дуже б не хотілося щоб братство у м.Рівному і Свято-Іоаннівська церква в м. Києві стали осередками сепаратистів.

Руська ж Істинно Православна церква канонічно й історично належала Катакомбній церкві СРСР, яку з 1982 р. очолював архієпископ Лазар (Журбенко) Одеський.

За внутрішньо-релігійним переконанням прихожан цієї церкви її назва є не етнічною, носить духовно-історіософський характер. Віруючі цієї церкви самоідентифікують свою приналежність не до „Російської”, (за етнічним принципом) і тим більше, не до принизливого „Малоросійська”, але саме до „Руської церкви” (за духовно-віросповідним принципом). За їхнім внутрішньо-релігійним переконанням вона є „Руською”, оскільки її духовний центр розташовується в Київській Русі-Україні (а не Москві), і це не випадково, оскільки в цьому вже здійснюється їхнє заповітне прагнення до відродження Києво-руської традиції духовного єднання східно-слов'янських православних народів навколо „Матері городів руських” – Києва, який ці віруючі за стародавньою традицією шанують як „Єрусалим Святої Русі”. Для прихожан Руської Істинно Православної церкви це є питання принципового, канонічно-віросповідного характеру [8].

На відміну від релігійних об'єднань, які оголошують себе правонаступниками ІПЦ, і виникають у 80-х роках ХХ ст., а деяка кількість – на початку ХХІ ст., головним чинником виникнення ІПЦ Катакомбної стало утвердження радянської влади. Частина парафіян Православної церкви, в силу свого сформованого світогляду, не могла прийняти і не прийняла ідеології і світобачення нової влади. Разом із тим це стало болісним і тривалим розколом у лоні Православної церкви.

Висновки. Відтак, це лише незначна частина роздумів щодо єдності православ'я, взаємин офіційних православних церков (незалежно від юрисдикції) із позаправославними течіями. Найбільше ж поширеною моделлю поведінки Православних церков щодо позацерковних православних течій є принцип: не помічати і, як його наслідок – нічого не робити.

Разом із тим і у позацерковних православних об'єднаннях відсутнє особливе бажання розпочати конструктивний діалог із Православними церквами. Претензія на абсолютне володіння істиною, відокремлення релігійного об'єднання від навколишнього світу призвели до виникнення специфічної психології, для якої є усвідомлення власної винятковості.

Література

1. Історія релігії в Україні: Навчальний посібник / А.Колодний, П.Яроцький та інші; За ред. А.Колодного, П.Яроцького. – К.: Т-во „Знання”, 1999. – 1735 с.
2. Релігієзнавчий словник / За ред. професорів А.Колодного і Б.Лобовика. – К.: Четверта хвиля, 1996. – 392 с.
3. Релігійна мережа: її кадрове та матеріальне забезпечення: основні тенденції динаміки змін, перспективи розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1212%3A1&catid=51%3Astats&Itemid=79&lang=uk
4. Саган О. Вселенське Православ'я: суть, історія, сучасний стан / О.Саган. – Київ: Світ знань, 2004. – 912 с.
5. Таевский Д. А. Христианские ереси и секты I-XX веков / Д.А.Таевский // Словарь. – М.: Интрада, 2003. – 320 с.
6. Україна – 2014: Суспільно-політичний конфлікт і Церква (Інформаційні матеріали). – Київ, 2014. – 28 с.

7. Українській організації релігієзнавців двадцять років. Збірник праць та інформативок. – За редакцією проф. А.Колодного // Українське релігієзнавство. – К., 2013. – №65. – 324 с.
8. Шугаєва Л.М. Православне сектантство в Україні: особливості трансформації / Л.М.Шугаєва. – Рівне: Зень, 2007. – 320 с.
9. Шугаєва Л.М. Трансформаційні процеси в православному сектантстві України епохи постмодернізму / Л.М.Шугаєва // Українське релігієзнавство. – К., 2009. – №50. – С. 241-247.

Ludmila Shugaeva

**Non-church religious associations in Ukraine:
characteristics and development trends**

In the article the author based on religion filosofisko-analysis clarifies the causes, characteristics and trends of non-church religious associations in Ukraine.

Keywords: church outside religious associations, the Orthodox Church of Our Lady "State" True Orthodox Church, Orthodox Church.

Надійшла до редакції 4.03.2015 р.